

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XLIII. De Novato, cujusmodi moribus fuerit: & de ejus haeresi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

DECIUS.

των εισιν εκλογης η νικης μαετρες εν τῃ κτῆ-
των εις δηλωσιν εεγον παρθησομαι. χαιρη-
μων ην υπεργηρας της Νειλα καλεμενης Ε-
πισκοπος πολεως. οδδτ εις το Αραβιον ορος α-
ματη συμβιω εαλιε Φυγων, οδε επανεληλυ-
θεν εδε ηδωθησαν ιδειν οδε πε, και τοι πολ-
λα διερευνησαμενοι οι αδελφοι. ετε αυτες,
ετα σωματα εεθν. πολλοι τῃ οι και αυτο
το Αραβικον ορο εζανδροποδι εντες υπο
βαρβαρων Σαρακηων. οι μηρ μολις επι πολ-
λοισ χρημασιν ελυτρωθη. οι τῃ μεχεινω εδε-
πω και ταυτα διεζηθον εματω αδελφε,
αλλη να ειδης. οσα και ηλικα δενα παρ ημιν
σωεδηων οι μαλλον πεπεραμφοι, πλειονα
αν ειδειεν. ετα τῃ τοις επφερι υτ, βραχεα
λεγων. αυτοι τοινω οι θεοι μαρτυρες παρ η-
μιν, οι νω ε Χελσε παρεδροι η της βασι-
λειας απε κοινοι. η μετοχοι της κεισεως
αυτῃ, η συνδικαζονις αυτῃ. τῃ παρ πεπω-
κωτων αδελφων πιας υποδυνες τοις τῃ
δυσων εκλημασι χρομενες, πεσελαβοντο.
η την επσερφην η μετανοιαν αυτων ιδον-
τες, δεκτην τε χρεαδ διωαμενιλω τῃ μη βε-
λομενω καθολα τον θανατον ε αμαρτωλε
ως την μετανοιαν, δοκιμασαιτες, εισεδεξαντο
η σωηγαγον και σωεσησαν η πεσεδωχων
αυτοις και εσασειων εκοινωησαν. η οω ημιν
αδελφοι πει τεταν συμβελευετε η ημιν
πσαιλεον; συμψηφοι και ομογωμονες αυ-
τοις καλασωμεν. και την κεισιν αυτων και την
χαην φυλαξωμεν. ε τοις ελεθηειν υπο αυ-
των χρεδωσωμεθα, η την κρισιν αυτων αδι-
κον ποισωμεθα. η δοκιμασαε αυτες της
εκεινων γνωμης επσεησωμεν. και την χρεσο-
τηλαυπησωμεν, ε την ταξιν ανασκιδασω-
μεν. ταυτα ε εικότως ο Διονυσιου παρταθει-
ται, τον πει των εζηδενηκωτων η τον ε διωγ-
μαε καιρη ανανων λογον.

A sunt electionis illorum atque victoriae.
Unicum duntaxat facinus ad declaran-
dam rei veritatem hic adjiciam. Chere-
mon erat quidam grandævus, Nili urbis
episcopus. Hic unâ cum conjugè in A-
rabicum montem fuga delatus, non ul-
terius reversus est. Et fratres quamvis
accuratè omnia perscrutati, nec ipsos
posthac, nec ipsorum cadavera repe-
rire potuerunt. Porro multi in Arabi-
co illo monte à Barbaris Saracenis ca-
pti, & in servitutem redacti sunt. Ex qui-
bus alii soluto ingenti pretio vix tan-
dem redempti: alii nondum hæcenus
redimi potuerunt. Atque hæc non fru-
stra frater carissime, à me commemo-
rata sunt: sed ut scias, quæ & quam gra-
via nobis mala contigerint. Quæ profe-
ctò melius intelligunt ii, qui magis ex-
perti sunt. Et paucis interpositis hæc
subjungit: Ceterum, inquit, hi divini
Martyres qui nunc assessores sunt Chri-
sti: & regni illius consortes, ac judicii
participes unâ cum ipso judicaturi:
dum hic apud nos essent, quosdam è
fratribus lapsos, & idolis sacrificasse
convictos, susceperunt: & conversio-
nem illorum ac pœnitentiam cernen-
tes, cum judicassent eam placere posse
illi qui peccatoris pœnitentiam mavult
quàm mortem, eos admiserunt & col-
legerunt, atque in cœtum suum rece-
perunt; & in orationibus ac cibo cum
iisdem communicarunt. Quid ergo
nobis fratres, de his suadetis? Quid nos
agere debemus? utrum sententiæ mar-
tyrum accedemus, & rem ab illis judi-
catam seu potius gratiam concessam
tuebimur: & cum iis quos illi misera-
tione profecuti sunt benignè agemus?
An contra judicium illorum irricum fa-
ciemus, nosque ipsi sententiæ illorum
discussores ac iudices constituemus;
elementiam dolore afficiemus: ordi-
nem constitutum evertemus: dei ipsius
indignationem provocabimus? Atque
hæc Dionysius consultò videtur ad-
jicisse, loquens de iis qui persecutionis
tempore præ infirmitate animi lapsi
fuerant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ΄.

Πει Novatus, οὗ τις ἦν τὸν σέβον, ἢ περὶ τῆς καὶ αὐτὸν αἰρέσεως.

CAPUT XLIII.

De Novato, cujusmodi moribus fuerit, & de ejus heresi.

Επειδὴ περὶ τῆς τεταν δεθεις υποεσηφα-
νια Novatus της Ρωμαίων εκκλησίας
πεσεβύτερος, ως μηκέτ εσης αυτοις σωτη-

Et enim Novatus ecclesiæ Romanæ
Presbyter, arrogantia adversus eos
elatus; quasi nulla spes salutis ipsis post-
hac superesset, tametsi omnia explerent
Hh

Huc refer Niciph. l. 6. c. 3.

quæ ad sinceram conversionem pu-
 ramque confessionem pertinent, pro-
 priæ cuiusdam sectæ eorum qui tumore
 mentis elati seipfos Catharos cogno-
 minarunt, auctor exstitit. Ob quam
 rem cum Romæ congregata esset Syn-
 nodus, in qua sexaginta quidem epi-
 scopi: Presbyteri verò ac Diaconi
 multo plures convenerunt: Cumque
 in provinciis Antistites quid agendum
 esset seorsum consultassent, hujusmo-
 di decretum cunctis promulgatum est:
 Novatum quidem & eos qui unâ cum
 ipso sese insolentius extulerant, &
 quicumque inhumanissimæ & à frater-
 na caritate alienæ ejus opinioni con-
 sentire præsumperant, alienos ab ec-
 clesia habendos esse: fratres verò qui
 in calamitatem inciderant, prænitentia
 remedium curandos esse & confo-
 vendos. Exstant adhuc epistola Cornelii
 Romanorum episcopi ad Fabium
 Antiochenis ecclesiæ Præsulem mis-
 sâ: in quibus & Romanæ Synodi gesta,
 & omnium per Italiam & Africam
 aliaque locorum illorum provin-
 cias sententiæ declarantur. Aliæ præ-
 terea Latino sermone conscriptæ ex-
 stant epistola Cypriani & aliorum An-
 tistitum qui cum ipso in Africa con-
 gregati sunt. Ex quibus colligitur, ipsis
 etiam placuisse ut subveniretur iis qui
 in tentationem inciderant; utque au-
 ctor nefariæ opinionis simul cum iis
 qui ad partes ipsius desciverant, ab
 ecclesiæ Catholicæ consortio merito
 abdicaretur. His adjuncta erat alia
 ejusdem Cornelii epistola, de his quæ
 in Synodo decreta fuerant: & rursus
 alia de facinoribus Novati; ex qua ni-
 hil obstat quominus hic aliqua inferamus,
 ut historiæ nostræ lectores, ea
 quæ ad Novatum pertinent perspicuè
 cognoscant. Igitur Cornelius Fabium
 docens cuiusmodi ingenio ac mori-
 bus fuisset Novatus, ita scribit: At-
 que ut scias qualiter admirandus ille
 vir episcopalis loci cupiditate jampridem
 incensus, & præcipitem illam
 ambitionem suam tegens, diu omnes
 latuerit; dum confessores quos statim
 ab initio sibi sociaverat, velamentum
 vesaniz obtendit, deinceps tibi edif-
 feram. Maximus ecclesiæ nostræ
 Presbyter, & Urbanus: ambo ex fidei
 confessione egregiam jam secundò
 laudem adepti; Sidonius etiam &
 Celerinus, vir qui cuncta tormento-
 rum genera per Dei misericor-

A
 ζίας ἐλπίδος, μὴ δ' εἰ πάντα τὰ εἰς ἐπισκο-
 πησίαν καὶ καθαρόν ἐξομολόγησιν ἐπιτελε-
 ῖσθαι αἰρέσεως τῶν καὶ λογισμῶν οὐσιαστικῶν
 θαρῶς ἑαυτὸς διποφινάντων, δεχηγὸς καὶ
 σαλαί. ἐφ' ᾧ Συμὸς ἐμεγίστης ἐπιρῶμας
 χρηθειςσῆς, ἐξήκοιλα μὲν τὸν δρεθμοῦ ἐπι-
 πων. πλείων δ' ἐτι μᾶλλον πρὸς εὐτέρων
 διακόων, ἰδίως τε καλὰς λοιπὰς ἐπαρ-
 γῶν καλὰ χῶρον ποιμένων πρὸς ἑσπέρων
 σκεψαμένων. δόμα παρὶσάσαι τοῖς πλεί-
 μὲν Νοάτον ἅμα τοῖς ἀπὸ συνεπαρθεῖσιν
 τε συνδιδουκείν τῆ μισαδελφῶν καὶ ἀπειθῶν
 Β
 λάτη γνώμη τὰν δρὸς ἀεραϊρμένους, οἱ αὖ-
 τεῖοις τ' ἐκκλησίας ἠγειρῆς. τὲς ἰ τῆ συμ-
 ρᾶ ἀεπεπληκότας τῶν ἀδελφῶν, ἰαῶν ἐ-
 ροπεύειν τοῖς τῆς μέτανοίας Φαρμακείων
 δ' οὖν εἰς ἡμᾶς ἐπιστολαὶ Κορηθίης Ρῶμας
 Ἐπισκόπου πρὸς τὸν τ' Ἀντιόχειον ἐκκλη-
 Φάσιον, δὴ λῆσαι τὰ πρὸ τ' Ρωμαίων Συ-
 δε, ἵτα δὲ ὄξαντα πᾶσι τοῖς καλὰ τῆν Ἰταλί-
 καὶ Ἀφρικὴν ἐτάς αὐτοῦ χῶρος ἵτα λατ-
 λην Ρωμαικῆ Φωνῆ συντεταλμένα Κυπρι-
 καὶ τῶν ἄμ' ἀπὸ καλὰ τῆν Ἀφρικὴν Ἐπι-
 πων. δι' ὧν τὸ ἵτα λῆσαι συνδιδουκείν τὰ δ' αὐ-
 C
 χάνειν ἐπικερίας τῆς πεπειρασμένους ἐν ἐ-
 νελο. ἵτα ἡ χρῆμα εὐλόγως τῆς καθολικῆς
 κλησίας ἐκκήρυκτον ποιήσασθαι τὸν τῆς
 σεως δεχηγόν, πάσας τε ὁμοίως τῆς συμ-
 παδομένους ἀπὸ. ταύταις ἀλλή τις ἐπι-
 σωθῆτο ἵτα Κορηθίης, ἀεὶ τῶν καλὰ τῆν Συ-
 δον δρεσαντων. καὶ πάλιν ἑτέρα, ἀεὶ τῶν
 τὰ Νοάτον πρὸς ἀθέντων ἅφ' ἧς καὶ μ-
 ἀραθῆσθαι εἰδὲν ἂν καλύοι, ὅπως εἰδῆσθαι
 καὶ αὐτὸν οἱ τῆδε ἐπιτεχάνοις τῆ γρα-
 D
 τὸν δ' ἰτα Φάσιον ἀναδιδάσκων ὅποιος
 Νοάτος ἐγεγονε τὸν τρέπον, αὐτὰ δ' ἰτα
 γραφῆι ὁ Κορηθίης. ἵνα ἰ γνῶς ὅτι ἀε-
 λαι ὀρεγόμεν τῆς Ἐπισκοπῆς ὁ Φα-
 σι ἵτα ἵτα, ἵτα κρύπτων ἐν ἑαυτῷ τῆν ἀε-
 ταύτῳ αὐτῆ ἐπιθυμίαν ἐλάμβανει, ἐπι-
 λύμματι τῆς αὐτῆς ἀπονοίας τῶ καλὰ τῆν
 ἀπὸ τῆς ὁμολογητῆς ἐξηκέναι γεωμε-
 εἰπεῖν βέλομαι. Μάξιμ τῆς πρὸς εὐτέρων
 παρ' ἡμῖν καὶ Οὐρβανός, δις τῆν ἐξ ἡμῶν
 γίας δὲ ὄξαν δρεθμὸν καρπώσάμενοι. Συ-
 τε καὶ Κελερινῶ, ἀνθρὸς ὅς πάσας βασι-
 διὰ τὸν τῆ Θεῶ ἔλεον καρτερικῶτα ἐ-

DECIUS.

νέκρας καὶ τῆ Ῥώμη τῆς αὐτῆ πίστεως, τὸ ἀδελ-
 φεύει τῆς σαρκὸς ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἀκατέ-
 κηκε τὸν ἀντικείμενον ἔτοι δὲ οὖν οἱ ἄνδρες
 καὶ ἀνοήτους αὐτὸν, καὶ ἀκατωστάτους
 τῶν ἐν αὐτῷ πανουργίαν τε καὶ παλιμβολίαν,
 τὰς τε ἐμπορίας καὶ ψευδοδογίας, καὶ τὴν ἀκοι-
 νωσιάν αὐτῆ καὶ λυκοφιλίαν. ἐπανήλθον εἰς
 τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπάντα αὐτῆ τὰ
 τεχνάσματα καὶ πονηρέματα ἀ ἐκ πολλῆ
 ἔχον ἐν αὐτῷ ἡρώδης ἐλλείδου παρόντων ἰκανῶν
 τέτο μὲν Ἐπισκόπων, τέτο δὲ πρεσβυτέρων καὶ
 λαϊκῶν ἀνδρῶν παμπόλων, δὲ ξηγείλαν δόπο-
 δυόμενοι καὶ μελαγχόκοντες ἐφ' οἷς πεισθέν-
 τες τῷ δολερῷ καὶ κακοῦθι θηρίῳ, ὡς ὅλιγον
 χρόνον τῆς ἐκκλησίας ἀπελείφθησαν. εἶτα
 μὲν βραχέα φησὶν ἀμύχανον ὅσην ἀδελφῆ
 ἀγαπῆτε, τροπὴν καὶ μεταβολὴν ἐν βραχεῖ
 καιρῷ ἐθεασάμεθα ἐπ' αὐτῆ γενημένῳ. ὁ
 γὰρ τοι λαμπρότατος, καὶ δι' ὄρκων φοβερῶν
 ἰσχυρῶν πιστέμενος τὸ μὴ εἶ ὅλως Ἐπισκοπῆς
 ἀρέγεσθαι, αἰφνίδιον ἐπισκοπῆ ὡσπερ ἐκ μα-
 γανθῆ πρὸς εἰς τὸ μέσον ῥιφθεὶς ἀναφαίνεσθαι.
 ὅσα γὰρ τοι ὁ δογματιστής, ὁ τῆς ἐκκλησιασ-
 τικῆς ἐπιστήμης ἡρώδης ἰσχυρῶν, ὅσην ἰσχυρῶν
 ἀπάδα τε καὶ ὑφαρπάξεν τὴν μὴ δοθεῖσαν
 αὐτῷ ἀνοθεν Ἐπισκοπὴν ἐπεχειρεῖ, δύο αὐτῷ
 κοινῶν ἀπεγνωκότας τῆς αὐτῶν ζωτικῆς
 ἐπέλ' ἐξάλο. ὡς ἀν εἰς βραχὺ π μέρθ, ἐ ἐλά-
 χισον τῆς Ἰταλίας δόπος εἰληκακίθων Ἐπισκό-
 πους τρεῖς, ἀνθρώπους ἀγροίκους καὶ ἀπνευ-
 τας, πλάσῃ πνι ἐπιχειρήσει δὲ ἀπατήσθαι, δια-
 βέβαιε μένος καὶ διηχρηζόμενος δὲ ἐν αὐτῆς ἐν
 τάχῃ ἡρώδης εἰς Ῥώμην, ὡς δὴ θεν πᾶσα
 ἡλὸς δὴ ποτε οὖν διχοστασία γενοῦσα, σὺν
 καὶ ἑτέροις Ἐπισκόποις καὶ αὐτῶν μεσιτῶντων,
 διαλυθῆ. ἔς ἡρώδης ἰσχυρῶν ἀτε δὴ (ὡς ἔφηθη-
 μεν λέγοντες) ἀνθρώπους ἀπνευτῆρας ἀπει-
 τῶν πονηρῶν μηχανὰς τε καὶ ῥαδιουργίαν, συγ-
 κλεισθέντας ὑπὸ τινῶν ὁμοίων αὐτῷ τεταμέ-
 νων ἀνθρώπων, ὡς ἀ δεκάτη μεθύσις καὶ κραι-
 παλῶν καὶ, ὑβρίας ἠνάγκασεν εἰκονικῆ τινὶ
 ἐκ μαλαία χειρπιθεσία Ἐπισκοπὴν αὐτῷ δὲ
 ναμὴν ἐνέδρα καὶ πανουργία, μὴ ἐπιβάλλασαν
 αὐτῷ ἐκδικεῖ. ἔξ ὧν εἰς μεί' εἰ πολὺ ἐπανήλ-
 θεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, δόποδυόμενος
 καὶ δὲ ἰσχυρῶν ἐμὸν τὸ αὐτῆ ἀμαρτήμα
 ὡς ἐκοινωῆσαμεν ὡς λαϊκῶ, ὑπὲρ αὐτῆ

A diam fortissimè sustinuit, & qui fidei
 suæ constantiâ infirmitatem corporis
 sui roborans, adversarium penitus de-
 bellavit: Hi omnes cum illum tandem
 cognovissent, & fraudem ejus ac ver-
 futiam, perjuriam quoque atque men-
 dacia, & abhorrentem ab omni so-
 cietate feritatem, & lupinam quam-
 dam in eo amicitiam deprehendissent,
 ad sanctam ecclesiam reversi sunt:
 cunctasque illius præstigias, ac nequi-
 tiam quam jam pridem intra se occul-
 tans, sese interim submittebat, præ-
 sentibus aliquot episcopis ac Presbyte-
 ris & Laicis compluribus evulgarunt:
 B ingemiscientes ac dolentes, quòd à
 fraudulenta illa malignaque bestia in-
 ducti, aliquanto temporis spatio ab
 ecclesia recessissent. Et paulò post
 addit: Mirabilem quamdam frater car-
 rissime conversionem in eo mutatio-
 nemque brevi temporis articulo fa-
 ctam conspeximus. Nam egregius il-
 le vir, qui tremendis quibusdam Sacra-
 mentis affirmaverat se episcopatum
 non concupiscere: repente tanquam
 ex machina quadam in medium pro-
 jectus, episcopus apparuit. Et is qui
 se Doctorem & ecclesiasticæ discipli-
 nae propugnatorem ferebat, cum epi-
 scopatum sibi à Deo minime concessum
 rapere ac vindicare conaretur, duos
 deploratæ salutis homines sibi so-
 cios adjunxit: ut eos in exiguam ac
 vilissimam Italiæ partem mitteret, at-
 que illinc accitos tres episcopos, ho-
 mines planè rudes ac simplices, frau-
 dulenta quadam molitione deciperet;
 C constantissimè affirmans ipsos quam-
 primum Romam proficisci oportere,
 ut omnis undecumque orta discordia,
 ipsorum unà cum aliis episcopis inter-
 ventu atque arbitrio sedaretur. Qui
 cum advenissent, homines, ut jam
 diximus, simplicioris ingenii, nec in
 his perditorum hominum artibus ac
 fallaciis satis triti: eos ille à quibus-
 dam sui simillimis quos ad id compa-
 raverat, inclusos hora decima, temu-
 lentos & crapula oppressos, adombra-
 ta quadam & inani manuum imposi-
 tione episcopatum sibi tradere per vim
 cogit: cumque nullo sibi jure com-
 petentem per fraudem atque insidias
 vindicat. Nec multò post unus ex il-
 lis episcopis ad ecclesiam rediit, delictum
 suum cum lamentis ac fletibus confitens.
 Quem nos, cum universus populus pro illo
 D intercessisset, ad com-
 Hh ij

Hh ij

munionem Laicam suscepimus. Reliquis etiam duobus episcopis successores ordinavimus, eosque in loca illorum direximus. Ergo ille evangelii vindex, ignorabat unum episcopum esse oportere in ecclesia Catholica. In qua tamen sciebat (quomodo enim illud nescire potuisset) Presbyteros quidem esse quatuor & quadraginta; septem autem Diaconos totidemque Subdiaconos: Acoluthos duos & quadraginta: exorcistas & Lectores cum Ostiariis quinquaginta duos: Viduas denique cum infirmis & egentibus plusquam mille & quingentas. Quibus universis gratia & benignitas Dei alimenta suppeditat. et tamen tanta tamque necessitaria in ecclesia multitudo: cæterus ille divinæ Providentiæ copiis opulentus & numerosus, cum immenso ac penè innumerabili populo, ab huiusmodi desperatione & audacia illum deterrere & ad ecclesiam revocare non potuit. Paucis deinde interjectis hæc addit: Agendum, inquit, exponamus deinceps, quibus operibus & cuiusmodi conversatione confusus, ad episcopalem locum aspiraverit. An ideo fortasse quod ab initio in ecclesia versatus est, & multa pro ejus defensione certamina subivit, multisq; & gravissimis periculis religionis causâ conflictatus est? Minime id quidem. Quippe cui causam atque initium credendi præbuit Satanas in ipsum ingressus, atque in ipso aliquandiu commoratus. Cumque ab exorcistis foveretur, in morbum gravissimum collapsus; dum jamjamque moriturus creditur, in ipso in quo jacebat lectulo perfusus, baptismum suscepit; Si tamen huiusmodi baptismum suscepisse dicendus est. Sed neque postquam liberatus est morbo, reliqua percepit quæ juxta ecclesiasticam regulam percipi debent: neque ab episcopo consignatus est. Hoc autem signaculo minime percepto, quo tandem modo Spiritum sanctum potuit accipere? et aliquantò post: Qui persecutionis, inquit, tempore præ metu ac nimia vivendi cupiditate Presbyterum se esse negavit. Admonitus enim & rogatus à Diacono, ut ex cubiculo in quo se ipsum incluserat, egressus, fratribus auxilio indigentibus succurreret, tantum abfuit, ut hortantibus Diaconis morem gereret. Quin potius ira & indignatione percitus, abiit ac discessit. Neque enim Presbyterum se amplius velle esse respondit,

A δὲ θέντ ὁ παύλος τὸ παρόντ λαὸν, καὶ τοὺς λοιπῶν Ἐπισκόπων διαδόχους εἰς τὰς τοπικὰς ἐν οἷς ἦσαν χειροτονήσαντες, ἀπέστειλε καὶ μακάριον ἐκκλησίᾳ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ὅτι ἠπίστατο ἕνα Ἐπίσκοπον δεῖν εἶναι ἐν καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ἣ ὁ ἀληθινός, πῶς γὰρ; πρὸς δευτέρου: εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ἕξ, διακόνους ἑπτὰ. ὑποδιακόνους ἑπτὰ, ἀκολεθους δύο καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ὁμοῦς ἑκατὸν ἀναγνώστας ἅμα πυλωροὺς δύο καὶ πενήκοντα, χίρους σὺν θλιβομένοις, ὑποτάκτας χιλίας πεντακοσίας ἕως πάντας ἢ τὸ δεσπότη χάρις καὶ φιλανθρωπία διατρέφοντων ἔδ' ἐ τοσούτῳ πλήθῳ καὶ ἔτος ἀνακαίνου τῆ ἐκκλησίας, διὰ τῆς τῷ Θεῷ προσκομιθῆς πλῆσιός τε καὶ πληθύνων δαρθμός μὲν μεγάλῃ καὶ ἀναειρημότητι λαῶν, ἀπὸ τῆ τοιαύτης διαγνωσεώς τε καὶ ἀπαγορευσεώς ἐνεργησάμενης καὶ ἀνεκαλέσατο εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ αὐθις μετ' ἕτερα τῶν τοσούτων ἀποστῆσαι ταῦτα. ὅτι δὲ ἔξῃς εἰπωμεν, τίσιν ἔργοις ἢ τίσι πολλοῖς εὐθεταρρηκῶς ἀντεποιήθη τῷ Ἐπισκοπῆς ἀμάρτυρος διὰ τὸ εἶδε δεχθῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναστρέφεται, καὶ πολλὰς ἀγῶνας ὑπέστη ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀδελφῶν, καὶ ἐν κινδύνοις πολλοῖς τε καὶ μεγάλοις ἐνεκα τῆ θεοσεβείας γεγονέναι; ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὡς ἀφορμὴ τῆ πίστευσα γεγονέναι Ἰουλιανῶν, φοιτήσας εἰς αὐτὸν καὶ οἰκήσας ἐν αὐτῷ χρόνῳ ἰκανόν. ὃς βοηθῆμεν ὑποτάκτους πορριστῶν, νόσω ἀπεισῶν γαλεπῆ, καὶ ἀπὸ θανάτου ὅσον ἔδ' ἐ πω νομιζόμεν, οἱ αὐτῶν τῇ κλήνῃ ἢ ἐκεῖ, ἀειχυθεῖς ἔλαβεν. εἰ γὰρ λέγειν τὸν τοιοῦτον εἰληφέναι, καὶ μὴ ἐκ τῶν λοιπῶν ἔτυχε, διαφυγῶν τὴν νόσῳ ὡς καὶ μετὰ λαμβάνειν καὶ τὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κανόνα. τὸ τε σφραγιδωτῶν ὑποτάκτους Ἐπισκόπου. τῆς τῆ μὴ τυχῶν, πῶς ἀντὶ τῆς ἀπὸ πνεύματος ἔτυχε; καὶ πάλιν μὲν βοηθῆμεν φησὶν. ὃ διὰ δαίλιαν καὶ φιλοζωίαν ἐν τῷ κινδύνῳ τῆς διώξεως πρὸς δευτέρου εἰναι αὐτῶν ἀμάρτυρος. ἀξίμεν γὰρ καὶ ἀνακαίνουμεν ὑποτάκτους διακόνων, ἢ ἐξελθῶν τῶν κίρκων ἐν ᾧ καθέρξεν αὐτὸν, βοηθήσῃ τοῖς ἀδελφοῖς ὅσα θέρμις καὶ ὅσα δυνατόν πρὸς τῶν δειομένων βοηθεῖν. τοσούτον ἀπέχε τῶν πρὸς θάρχησαι ἀνακαίνουσι τοῖς διακόνοις, οἱ ἐκ χαλεπαίνοντα ἀπέναι καὶ ἀπαλλάττειν

DECIUS.

μη γδ ἐπιβλέψας πρὸς ἐξέλιξιν ἐτέ-
 ρας γδ εἶναι φιλοσοφίας ἐρασιῆς. Ὑπερβὰς δὲ
 ἀλγὰ τῆτοις πάλιν ἐπιφέρει λέγων. καλα-
 πῶν γδ λαμπρῶς ὄδῳ τὴν ἐκκλησίαν ἔθεξ,
 ἐν ἧ πρὸς αὐτὴν καλεῖσθαι ἔπρεσβυτεῖς κτ'
 χάρων ἔπισκοπῶν ἔπιθνήσας αὐτῶν χεῖρας
 εἰς πρὸς ἐξέλιξιν κληρῶν ὅς διακωλύμεθα
 ὑποπαιδῶν ἔπι κληρῶν, ἀλλὰ κτ' λαϊκῶν πολλῶν.
 ἐπεὶ μὴ ἔξον ἦν τὸν ἐπι κληρῶν δια νότον ἀει-
 γυθῆντα, ὡς περ κτ' ὄδῳ, εἰς κληρῶν πινὰ γυθῆντα,
 ἡγεῖσθε συγχαρηθῆναι αὐτῶν τῶν μόνων χει-
 ρῶν ἡγεῖσθαι. εἰτ' ἄλλο π τῆτοις χεῖρας πρὸς ἐ-
 θησι τῶν τῶν ἀνδρῶν ἀποπημάτων, λέγων ἔτως.
 ποιήσας γδ τὰς πρὸς φορὰς, καὶ διανέμων ἐ-
 κὰς τὸ μέρθ, κτ' ἐπιδιδῶς τῶν ὀμνῶν ἀν-
 τῶν ἐυλοῦσιν τὰς τάλαιπῶρας ἀνδρώνας ἀ-
 ναγαζῶν, καλεῶν ἀμφοτέρωθεν ταῖς χερσὶ
 τὰς ἔλαβόντες, κτ' μὴ ἀφείδῃς ἐς ἀν ὀμνῶντες
 εἰπῶσι ταῦτα τοῖς γδ ὀκνεῖν χεῖρας λόοις.
 ὀμοσὸν μοι κτ' τῶν σώμαθ κτ' τῶν αἱμαθ
 τῶν Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὴ δέ ποτέ με κα-
 τὰ πῶν κτ' ἐπιπρὸς ἐλπίσας Κορνήλιον. καὶ ὁ
 ἀθλιος ἀνθρωπος ἔπρεσβυτερον γεύσθαι, εἰ μὴ
 πρὸς τῶν αὐτῶν κατὰ ἀσάλλο, κτ' ἀντὶ τῶν εἰπῶν
 λαμβάνοντα τὸν ἀετὸν ὀκνεῖν τὸ Ἄμω, ἐκέπ
 ἀνήξω πρὸς Κορνήλιον λέγει. Ἐ μεθ' ἔτερα πάλιν
 ταῦτα φησὶν ἡδὴ ἔπι γεγυμνωθῶς κτ' ἐρη-
 μων γεγόνεαι καλαμπανόων αὐτὸν καθ'
 ἡμέραν ἐκάσθην τῶν ἀδελφῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκ-
 κλησίαν ἐπανερχομένων. ὃν κτ' Μωσῆς ὁ μα-
 κάει μάρτυς, ὁ παρ' ἡμῶν ἐναγχο μάρ-
 τυρῆσας καλὴν πινὰ ἔθαυμαστὴν μαρτυρίαν
 ἐτιῶν ἐν κόσμῳ, καλῶν αὐτῶν τῶν φρασῶν
 τα κτ' τῶν δόξαν, ἀκοινῶντων ἐποίησε σὺ
 τοῖς πέντε πρὸς ἐξέλιξιν τοῖς ἀμα αὐτῶν δόξ-
 ασαυτῶν ἐκκλησίας. κτ' ἐπι τέλει ἔπι
 τῶν ἐπιτοῦς, τῶν ἐπι Ρώμης πρὸς ἀγρομένων
 ἔπισκόπων, τῆς τε ἔπι Νοβάτου καλεγνωκῶτων
 ἀδελφῆσας, κατὰ λόγον πεποιῆται. ὀμῶς τὰ
 τε ὀνόματα, καὶ ἡς ὁ καθεὶς αὐτῶν πρὸς ἡγεῖτο
 παρῶν, ἐπιστημῶν ἀμρῶν. τῶν τε μὴ πρὸς ἀ-
 γρομένων ὡρῆπι τῶν Ρώμης, σὺ δὲ δόξασαν-
 των ἔπι δὲ γραμμάτων τῶν πρὸς ἀγρομένων
 ὑφῶ, τὰς πρὸς ἡγεῖσας ὀμῶς ἔπι τὰς πόλεις
 ὄθεν ἐκάσθ' ὀμῶν ἐπι ἐπέσειλε μνημο-
 νείσ. ταῦτα μρῶ ὁ Κορνήλιος Φαβίῳ Ἀντιο-
 χείας ἔπισκόπῳ δὴλῶν ἐγραφε.

A sed alterius Philosophia desiderio te-
 neri. Paucis deinde transcurfis hæc ite-
 rum subjungit: Nam cum egregius ille
 vir ecclesiam Dei reliquisset, in qua
 post susceptum baptismum Presbyteri
 gradum fuerat consecutus, idque per
 gratiam episcopi, qui manus illi im-
 ponens eum ad Presbyterorum ordi-
 nem evertit. Cui cum universus cle-
 rus multique ex populo refragarentur,
 eo quod non liceret quemquam ex iis
 qui urgente vi morbi in lectulo perin-
 de ac ille, perfusi fuissent, in clerum
 assumi; postulavit ab iis episcopus,
 ut hunc solum ordinari à se paterentur.
 B Posthæc facinus quoddam subjungit
 omnium quæ ab illo commissa sunt lon-
 ge gravissimum, ita scribens: Etenim
 oblatione facta, portionem singulis
 dividens: dum eam tradit, miseris
 homines benedictionis loco jurare cogit,
 manus ejus qui portionem accepit,
 ambabus suis manibus comprehensas
 retinens, nec prius dimittens
 quam jurati ista dixerint: ipsis enim u-
 tar illius verbis: Jura mihi per corpus
 & sanguinem Domini nostri Jesu Chri-
 sti, te nunquam meas partes desertu-
 rum, nec ad Cornelium esse reditu-
 rum. Ita miser ille non prius gustare
 finitur, quàm sibi ipse malum impre-
 catus sit. Et cum panem illum acci-
 piens dicere debuisset Amen, ejus lo-
 co dicit: Non revertar deinceps ad
 Cornelium. Et post alia rursus hæc
 addit: Scias porro illum jam nudatum
 ac pene solum remansisse; fratribus
 quotidie eum deferentibus, & ad ec-
 clesiam redeuntibus. Quem etiam
 Moses beatissimus martyr, qui nuper
 apud nos egregio & admirando mar-
 tyrio perfunctus est; dum adhuc in
 vivis esset, audaciam ejus ac furorem
 perspectum habens, à communione
 sua separavit una cum quinque Presby-
 teris, qui se pariter cum illo ab ecclesie
 corpore abruperant. Sub finem autem
 epistolæ, numerum recenset episcopo-
 rum qui in urbem Romam convenien-
 tes, amentiam Novati condemnaverat,
 nomina quoque illorum, & quam quisq;
 regebat ecclesiam adscribens. Eorum
 item qui Romæ quidem minime adfue-
 rant, superiorum tamen episcoporum
 sententiam literis suis approbaverant,
 vocabula simul & civitates unde singuli
 literas dederant, accuratè commemo-
 rat. Et hæc quidem Cornelius Fabio
 Antiocheni episcopo per epistolam in-
 sinuavit. Hh ij